

Handreiking voor het ontwikkelen van een business case

Deze handreiking is bedoeld voor het afnemende werkveld om in overleg met hogescholen na te gaan wat de meerwaarde van flexibel deeltijdonderwijs, in het bijzonder de experimenten vraagfinanciering, kan zijn. In de experimenten vraagfinanciering stelt de overheid geen financiering beschikbaar aan de school, maar via vouchers van € 1250,- per 30 EC . Ter vergelijking: één regulier jaar HBO staat nu gelijk met 60 EC.

Zowel reguliere hogescholen als de particuliere aanbieders van geaccrediteerd hoger onderwijs hebben hiervoor aanvragen ingediend. Bij honorering van de aanvragen komen particuliere opleidingsaanbieders voor het eerst in aanmerking voor door de overheid bekostigde vouchers. Dit geldt ook voor beroepsopleidingen die als contractactiviteit door hogescholen wordt aangeboden. Wel is het bedrag per student fors lager dan het bedrag dat via de instellingsgerichte bekostiging beschikbaar wordt gesteld. Hier staat tegenover dat de deelnemende hogeschool meer vrijheid heeft om het onderwijs op een vernieuwende wijze in overleg met het werkveld invulling te geven.

Voordeel voor zorg- en welzijnsinstellingen die - ook financieel - bijdragen aan het experiment is dat zij nauwer betrokken zijn bij de ontwikkeling van het onderwijsprogramma. Dit geldt zowel voor de inhoud van het programma, als de wijze waarop dit wordt ingericht. Ook de plaats waar het onderwijs wordt aangeboden, en het tijdstip en de tijdsduur kunnen hierbij worden betrokken. Om hierbij tot een goede kosten- batenafweging te komen is deze handreiking in afstemming met enkele hogescholen opgesteld. De voorbeelden en genoemde bedragen zijn hierbij illustratief.

Gehonoreerde experimenten vraagfinanciering krijgen voorrang bij de subsidieregeling flexibilisering, die bedoeld is voor het ontwikkelen van opleidingsmodules. Brancheorganisaties in Zorg & Welzijn en de Vereniging van Hogescholen steunen de initiatieven voor een flexibeler hoger onderwijs en willen hiermee graag komen tot een samenhangend aanbod van leereenheden op basis van leeruitkomsten, dat het mogelijk moet maken dat het parttime hoger onderwijs meer maatwerk aan volwassenen biedt.

Context

De behoefte aan HBO-ers in de sectoren Zorg en Welzijn stijgt. Er zijn meer HBO Verpleegkundigen nodig, onder meer in de wijk. In de jeugdhulp zal het aantal geregistreerde HBO –professionals de komende jaren moeten toenemen. Dat dit proces al gaande is, is ook te zien in de Gehandicapten zorg. Werkte er 5 jaar geleden 20.000 HBO-ers in deze branche, nu zijn dat er 30.000.

Werkgevers zien drie elementen waarin een HBO-er verschilt van een MBO-er:

- Kwaliteitsontwikkeling en vernieuwing van het werk, onder meer door vertaling van vakinhoudelijk, technisch, maatschappelijke ontwikkelingen naar de beroepspraktijk;
- Complexiteit vd zorg: daar waar de zorg niet voorspelbaar is, HBO-er nodig, onder andere voor coördinatie;
- Coachen van collega's.

In Zorg & Welzijn is het merendeel van de werknemers vrouw. De combinatie van werk, privéleven en studie vraagt om de nodige flexibiliteit. De voordelen van flexibeler deeltijdonderwijs zijn op 3 elementen te realiseren:

- *Input*: bij het begin van de opleiding, door het verantwoord verkorten van de opleiding
- *Throughput*: tijdens de opleiding, door slimmer organiseren en samenwerken van de opleiding
- *Output*: bij het eind/resultaat van de opleiding, door snel vertaling “state of the art” professie

Door hier slim mee om te gaan kan de waarde en rendement van elke € 1,- investering in opleiding worden verhoogd en kunnen de kosten van de opleiding worden beperkt. De elementen input, throughput en output worden hieronder inhoudelijk toegelicht, waarbij financieel met rekenvoorbeelden gekeken wordt naar mogelijke besparingen voor de werkgever.

Input

Het experiment flexibilisering maakt het mogelijk dat opleidingen beter rekening houden met de al aanwezige competenties. Door het werken met leeruitkomsten is het makkelijker om te erkennen wat mensen al kunnen/weten, en dat te vertalen naar vrijstellingen. Dat verkort niet alleen de opleidingsduur (en dus minder verletkosten en out of pocketkosten), maar verhoogt ook de motivatie van de student, waardoor er een grotere kans is dat men het diploma haalt.

In experimenten met leereenheden op basis van leeruitkomsten in het MBO op niveau 4 bleek dat de opleidingsduur voor werknemers met ervaring meer dan kon worden gehalveerd. Hoewel in het HBO voor AD op niveau 5 en bachelor op niveau 6 hogere eisen gelden, zijn hier voor ervaren werknemers ook verkortingen van het traject mogelijk.

In onderstaand rekenvoorbeeld laten we zien wat het kan schelen als een student een half jaar (30 EC) minder hoeft te studeren.

Voorbeeld: medewerkster Marie-José heeft een uurloon € 25,-. Bij 80 uur minder verletkosten per half jaar wordt over deze periode € 2000,- verletkosten bespaard en zeg € 1.500,- collegegeld = € 3.500,-

Throughput

- Door het onderwijs in samenwerking tussen hogescholen en werkveld te flexibiliseren zijn er twee voordelen te behalen. Door het in samenspraak ontwikkelen (coproductie/co-creatie) ontstaat er meer **maatwerk** en **betrokkenheid**. Hierdoor past de opleiding beter bij de praktijk van de werknemer. Daarnaast kan de werkgever door werkplek leren ook direct impact van het onderwijs op de werkplek ervaren, doordat Marie-José in haar studie werkt aan concrete problemen/issues/verbeterpunten bij haar werkgever.
- Als het onderwijs **flexibeler** wordt, en meer gebruik maakt van online en werkplek leren, hoeft de student minder tijd op school door te brengen. Dit leidt tot minder verletkosten voor de werkgever van Marie-José. Door blended learning kan Marie-José efficiënter met tijd omgaan, en is de studiebelasting in combinatie met de privé situatie beter behapbaar.

Voorbeeld: stel dat Marie-José door blended-learning 40 uur verletkosten per half jaar kan besparen, dan scheelt dit € 1000,- verletkosten en zeg € 750,- opleidingskosten per half jaar = € 1.750,-. Dit is in dit rekenvoorbeeld een halvering van de totale kosten van deze opleidingseenheid van een half jaar (30 EC) tot € 1.750,-, inclusief verletkosten.

Output

Voor de branche is het belangrijk dat de driehoek onderwijs-onderzoek-beroepspraktijk versterkt wordt, tot een goede kennisinfrastructuur gericht op professionaliteit die “state of the art” is. Door de samenwerking/co-creatie zal er een snellere vertaling van beroepspraktijk naar onderwijs plaatsvinden. Dat is nodig omdat er steeds snellere ontwikkelingen in de beroepspraktijk zijn. Enerzijds op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten, nieuwe technieken en nieuwe werkwijzen. Anderzijds door maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de transities in verband met nieuwe wet- en regelgeving. Het in samenspraak ontwikkelen van nieuwe opleidingsprogramma’s die “state of the art” zijn is goedkoper en heeft uitstraling naar het hele beroepsonderwijs. Wanneer dit indaalt in het beroepsonderwijs kan dit kosten van bij- en nascholing beperken.

Voorbeeld: stel dat Marie-José door een beroepsopleiding die “state of the art” is minder bij- en nascholing nodig heeft die gelijk staat aan een half onderwijsjaar (30 EC). In de experimenten stelt de overheid hier € 1250,- vergoeding via de student aan de onderwijsinstelling beschikbaar, die de werkgever anders geheel zelf extra moet bijdragen.

Uitwerking op functie/salarishuis

In veel organisaties zit de bulk van de medewerkers op MBO niveau 4. De groep lager opgeleiden op niveau 3 staat onder druk en er is een overschot op niveau 2. De beweging die ingezet is (zie boven) is de opscholing naar niveau 5 (AD) en 6 (HBO). Het accent verschuift van “zorgen voor” naar “zorgen dat”. Tegenover deze hogere productiviteit door een andere aanpak, staan hogere salariskosten die moeten worden verdiend door de zelfredzaamheid van cliënten te vergroten en hun netwerk te versterken. Dit vraagt om professionals die ondersteunen met oog voor een goede balans tussen belasting en belastbaarheid. Als het creatieve HBO-ers lukt om de cliënt meer in de kracht te zetten, en de omgeving en vrijwilligers te betrekken, dan komt de organisatie daar verder mee

Kansrijke opleidingen voor experimenten vraagfinanciering¹:

- Bachelor Verpleegkundige, met differentiaties (wijk, ouderen, ziekenhuis, ggz, ghz)
Aangevraagd door Noordelijke Hogeschool Leeuwarden (NHL), Christelijke Hogeschool Ede, de Hogeschool Arnhem Nijmegen en Hogeschool Zuyd. Eveneens door particuliere aanbieders van geaccrediteerd hoger onderwijs NCOI en Capabel Hogeschool.
- Ad Sociaal werk in de zorg (met minor met leeruitkomsten) en Bachelor SPH
Ad Sociaal werk in de zorg is een nieuw traject dat is aangevraagd door Hogeschool Windesheim en Christelijke Hogeschool Ede. De volledige SPH is ook aangevraagd door Hanzehogeschool Groningen. Daarnaast door particuliere aanbieders NCOI/NTI, NHA en LOI,
- Ad en Bachelor Management in Zorg. De AD is aangevraagd door Hogeschool Leiden en Hogeschool Arnhem Nijmegen, de bachelor door Fontys Hogeschool en Hogeschool Arnhem Nijmegen. Daarnaast door particuliere aanbieders NCOI en SDO
- Bachelor Maatschappelijk Werk en Dienstverlening.
Aangevraagd door Avans (voorgenomen besluit), Hanzehogeschool Groningen, Noordelijke Hogeschool Leeuwarden. Daarnaast door particuliere aanbieders NCOI en NTI.

¹ Naast bovenstaande geaccrediteerde opleidingen die bij voldoende belangstelling komend schooljaar 2016-2017 van start kunnen gaan, zijn ook nieuwe opleidingen aangevraagd en aanvragen in voorbereiding voor de tranche 2017-2018.